

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Küçüklerin Korunması

Mart 2016

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Küçüklerin Korunması

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1. maddesi (insan haklarına saygı yükümlülüğü):

“Yüksek Sözleşmeciler Tarafından **kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin**, ... bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar.”

Fiziksel Ceza

Tyrer / Birleşik Krallık

25 Nisan 1978

Man Adasında 15 yaşında bir erkek çocuğu okulda kendisinden büyük başka bir öğrenciye bedensel zarar verdiği için adli fiziksel ceza ile cezalandırılmıştır. Kendisinden pantolon ve iç çamaşırını çıkararak orada bulunan masanın üzerine eğilmesi istenmiştir. Ardından iki polis memuru kendisini tutmuş ve üçüncü bir polis de sopayla üç kez vurmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu cezanın “şiddetin kurumsallaşması” olduğu kanaatine vararak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

A. / Birleşik Krallık (başvuru no. 25599/94)

23 Eylül 1998

Bir üvey baba, “zor bir çocuk” olduğunu iddia ettiği 9 yaşındaki üvey oğlunu sopayla birçok kez oldukça şiddetli bir şekilde dövmüş ve bu durum çocuğun acı çekmesine ve vücudunda zedelenme oluşmasına neden olmuştur. Üvey baba hafif fiziksel yaralamaya yol açan saldırı suçundan yargılanmış ancak söz konusu dönemde yürürlükte bulunan İngiliz hukukunun “makul cezalandırma” savunmasına olanak sağlaması nedeniyle beraat etmiştir.

Mahkeme, çocukların ve diğer savunmasız bireylerin bu tarz kötü muamelelerden etkili caydırıcılıkla korunma hakları bulunduğunu belirtmiştir. Mahkeme, İngiliz hukukunun çocuğu yeterli düzeyde korumadığı gerekçesiyle Sözleşme’nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Çocukların Gizlice Filme Alınması

Söderman / İsvec

12 Kasım 2013 (Büyük Daire)

Dava, üvey babanın 14 yaşındaki kız çocuğunu çıplakken gizlice filme alma teşebbüsü ve kızın, söz konusu dönemde kişinin rızası olmadan filme alınmasına yönelik herhangi bir yasak içermeyen İsveç hukuk sisteminin, kişisel bütünlüğünün ihlal edilmesine karşı kendisini koruyamadığı konusundaki şikayetleriyle ilgilidir.

Mahkeme, Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel hayata saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, söz konusu dönemde yürürlükte bulunan İsveç hukukunun, Sözleşme’ye uygun bir biçimde başvuranın özel hayata saygı hakkının korunmasını (cezai ya da hukuki başvuru yolu sağlayarak) güvence altına alamadığını tespit etmiştir. Üvey baba tarafından yapılan eylem, kızın kişisel bütünlüğünü ihlal etmiş ve kızın küçük olması, olayın kızın evinde gerçekleşmesi ve failin, kızın güvenmek zorunda olduğu ve güvenmesi beklenen bir kişi olması sebebiyle daha da ağır bir hal almıştır.

Aile İçi Şiddet / Taciz

Z. ve Diğerleri / Birleşik Krallık (no. 29392/95)

10 Mayıs 2001 (Büyük Daire)

Dört küçük çocuk/bebeğin ebeveynleri ile ilgili endişeler sosyal hizmetler birimine iletilmiş, ancak çocuklar bundan dört buçuk yıl sonra bakım kurumuna yerleştirilmişlerdir. Çocuklar

ebeveynleri tarafından uzun bir süre boyunca ağır bir şekilde ihmale ve duygusal tacize maruz kalmış, fiziksel ve psikolojik zarar görmüşlerdir. Örnek olarak, duvarlara dışkı bulaşmış halde odalarında kilitli bırakıldıkları ya da çöpten yiyecek çaldıkları ve buna benzer durumlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

Mahkeme, mevcut sistemin çocukları koruyamadığını ve etkin hukuk yolu bulunmadığını belirterek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) ve **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

E. ve Diğerleri / Birleşik Krallık (no. 33218/96)

26 Kasım 2002

Üç kız kardeş ve erkek kardeşleri yıllarca annelerinin erkek arkadaşı tarafından fiziksel (dört çocuğun hepsi) ve cinsel (kızlar) tacize maruz kalmışlardır. Şahıs kızlardan ikisine saldırı suçundan mahkûm edilmiş, ardından ailenin yanına yerleşip şartlı tahliye koşullarını ihlal ederek aynı eylemleri gerçekleştirmeye devam etmiştir. Şahıs, diğer fiillerinin yanı sıra çocukları zincir ve kırbaçla birbirlerine vurmaya zorlamış ve bazen kendisi de bu dayak faaliyetine katılmıştır. Bu olaylar nedeniyle kızlar ağır travma sonrası stres bozukluğu, erkek çocuk ise kişilik sorunları yaşamıştır.

Mahkeme, sosyal hizmetler kurumunun çocukları koruyamaması nedeniyle Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı), etkili başvuru yolu bulunmaması nedeniyle ise Sözleşme'nin **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Kontrová / Slovakya

31 Mayıs 2007

Başvuran, eşini kendisine saldırmakla ve elektrik kablosuyla dövmekle suçlayarak, 2 Kasım 2002 tarihinde suç duyurusunda bulunmuştur. Sonrasında, kocasıyla birlikte karakola giderek şikâyetini geri çekmek istediğini bildirmiş ve polis bu talebi kabul etmiştir. Başvuranın eşi, 31 Aralık 2002 tarihinde 1997 doğumlu kızını ve 2001 doğumlu oğlunu öldürmüştür.

Mahkeme, yetkili makamların çocukların hayatlarını koruyamadıkları gerekçesiyle Sözleşme'nin **2. maddesinin** (yaşam hakkı) ve anneye tazminat için başvuru imkânı tanınmadığı gerekçesiyle Sözleşme'nin **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Juppala / İsvec

2 Aralık 2008

Dava, büyükannenin üç yaşındaki torununu doktora götürmesi ve torununun, babası tarafından dövülmüş olabileceği şüphesini dile getirmesinin ardından, damadına hakaret etmekten mahkûm edilmesiyle ilgilidir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme'ye göre insanlar, uygun bir bildirme usulü bağlamında adli hüküm ya da oluşan zarar veya masraflar için tazminat ödeme yükümlülüğü korkusu olmadan, çocuk istismarına yönelik bir şüpheyi iyi niyet çerçevesinde özgürce dile getirebilmelidirler. Başvuranın dikkatsizce davrandığına ilişkin herhangi bir iddia ileri sürülmemiştir. Aksine, sağlık hizmetleri uzmanı olarak görev yapan bir kişi, davanın çocuk esirgeme yetkililerine haber verilmesi gerektiğine karar vermiştir. Kısacası, ifade özgürlüğünün bu çerçevede kısıtlanması, demokratik bir toplumda gerekli olması durumunda sadece istisnai davalarda kabul edilebilir. Başvuranın davasında, kendisinin ifade özgürlüğüne müdahale edilmesiyle ilgili olarak yeterli gerekçe sunulmamıştır. Bu nedenle söz konusu müdahale, herhangi bir “acil toplumsal ihtiyaca” cevap vermemiştir.

E.S. ve Diğerleri / Slovakya (no. 8227/04)

15 Eylül 2009

Başvuran 2001 yılında eşini terk etmiş ve kendisine ve (1986, 1988 ve 1989 doğumlu) çocuklarına kötü muamelede bulunduğu ve ayrıca kızlarından birine cinsel istismarda bulunduğu iddiasıyla eşi hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Şahıs 2 yıl sonra şiddet ve cinsel istismar suçlarından mahkûm edilmiştir. Ancak mahkeme başvuranın, eşinin mülküne erişim hakkını engelleme yetkisinin olmadığını belirterek, eşinin evlerinden uzaklaştırılması yönündeki talebini reddetmiştir (başvuran, mülkiyet hakkını sadece boşanarak sonlandırabilir). Bu nedenle, başvuran ve çocukları arkadaşlarından ve yakınlarından uzaklaşmak zorunda kalmış ve çocuklardan ikisi okullarını değiştirmişlerdir.

Mahkeme, Slovakya'nın başvuranı ve çocuklarını, başvuranın eşi tarafından gerçekleştirilen şiddete karşı derhal koruma altına alma yükümlülüğünü yerine getirmediğini kaydederek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) ve **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

M. ve M. / Hırvatistan (no. 10161/13)

3 Eylül 2015

Dava, çocuğun baba tarafından istismara maruz bırakılması ve velayet sorunu ile ilgilidir. Başvuranlar çocuk ve annesi, özellikle Hırvat yetkililerin, çocuğu babanın himayesinden alamamaları ve böylece daha sonra yapılan aile içi istismarı önleyememeleri konusunda şikayette bulunmuşlardır.

Mahkeme, Devletin anne ve çocuk tarafından ileri sürülen kötü muamele iddialarına ilişkin derhal bir soruşturma yürütmemesi ile ilgili olarak Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edildiğine**; çocukla ve Devletin çocuğu tekrar kötü muameleye maruz bırakılmaktan koruma yükümlülüğü ile ilgili olarak **3. maddenin ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, anneyle ve Devletin kızı tekrar kötü muameleye maruz bırakılmaktan koruma yükümlülüğüyle ilgili olarak Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine**; anne ve kızı açısından velayet davasının aşırı uzun sürmesi nedeniyle ve kızın velayet konusunda karar verme sürecinde yer alamaması nedeniyle **8. maddenin iki ihlalinin bulunduğu** hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, her ikisi de çocukla bir görüşme yapılmaksızın dört yıldan uzun bir süredir devam eden, hem baba tarafından açılan ceza davasında hem de velayet davasında önemli ölçüde gecikmeler yaşandığını kaydetmiştir. Mahkeme bilhassa, şu an on üç buçuk yaşında olan çocuğun, velayet davasında halen dinlenmemiş olması ve bu nedenle kendisine, hangi ebeveyniyle beraber yaşamak istediği konusundaki görüşlerini mahkemeler önünde açıklama şansı verilmemiş olması nedeniyle şaşırmıştır. Söz konusu davaların uzun süreli niteliği, başka bir şey olmasa bile ebeveynlerinin çatışmalı ilişkisi nedeniyle manevi sıkıntıya maruz kalan ve bu nedenle kendi kendine zarar verme davranışları geliştiren travma geçirmiş bir çocuğun kötü durumunu ağırlaştırmıştır.

Resmî Tanık Koruma Programından Çıkarma

R.R. ve Diğerleri / Macaristan (no. 19400/11)

4 Aralık 2012

Dava, cezaevinde bulunan babanın suç örgütleriyle iletişimde kaldığı gerekçesiyle, bir ailenin (Macaristan'da yaşayan bir Sırp vatandaşı, nikâhsız birliktelik yaşadığı bir Macar vatandaşı ve üç küçük çocukları) resmî tanık koruma programından çıkarılmasıyla ilgilidir. Aile, mafya

tarafından cezalandırılma riski bulunması sebebiyle, tanık koruma programından çıkartılmalarının hayatlarını tehlikeye soktuğunu iddia etmiştir.

Mahkeme, çocuklar ve anneleri bakımından Sözleşme'nin **2. maddesinin** (yaşam hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, Macar Hükümetinin risklerin sona erdiğini göstermeden ve başvuranların yaşamlarını korumaya yönelik gerekli tedbirleri almadan, başvuranları başlangıçta kabul edildikleri programdan çıkardığını tespit etmiştir. Mahkeme Macar yetkililerin çocukları ve annelerini, suç çevrelerinden gelebilecek potansiyel bir intikam riskine maruz bıraktıkları sonucuna varmıştır. Mahkeme ayrıca Sözleşme'nin **46. maddesi uyarınca** (kararların bağlayıcılığı ve infazı), ailenin korunması amacıyla gerekirse uygun gizli kimlikler sağlanması da dahil olmak üzere, gerekli tedbirlerin alınması gerektiğine karar vermiştir.

Bakım Altında Bulunan Çocuklar

Scozzari ve Giunta / İtalya

13 Temmuz 2000 (Büyük Daire)

Başvuranların 1987 ve 1994 doğumlu iki çocuğu/torunu 1997 yılının Eylül ayında mahkeme kararıyla "Il Forteto" çocuk bakımevine konmuşlardır. Ulusal mahkemenin de bilgisi dahilinde, daha önce söz konusu kurumun kurucularından iki yönetici, bakımından sorumlu oldukları üç engelli çocuğa karşı cinsel tacizden mahkûm olmuşlardır. Büyük çocuk, bakımevine yerleştirilmeden önce pedofili olan bir sosyal hizmetler görevlisi tarafından cinsel tacize uğramıştır.

Mahkeme, çocukların sürekli kalmak üzere "Il Forteto" bakımevine yerleştirilmeleriyle ilgili olarak, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, bakım emri hakkında herhangi bir süre sınırlaması bulunmamasının, "Il Forteto" bakımevinde çocuklardan sorumlu olan kişilerin olumsuz etkilerinin ve sosyal hizmetler kurumunun tutum ve tavrının, birinci başvuranın çocuklarının annelerinden geri dönüşü olmayan bir ayrılığa ve "Il Forteto" bakımevi ile uzun süreli bir bütünleşmeye sürüklenmeleri sürecinde rol aldığını vurgulamıştır.

Nencheva ve Diğerleri / Bulgaristan

18 Haziran 2013

Dzhurkovo bölgesinde bulunan fiziksel ve zihinsel engelli gençlere yönelik bir bakım evinde, yiyecek, ilaç, temel ihtiyaç sıkıntısı ve soğuk nedeniyle 1996 yılının Aralık ayı ile 1997 yılının Mart ayı arasında on beş çocuk ve genç yetişkin hayatını kaybetmiştir. Bakımevinin müdürü, söz konusu sorunları gözlemleyerek, bakımevine fon sağlamada doğrudan yetkili olan ve harekete geçmesi beklenen tüm kamu kurumlarını birçok kez uyarmaya çalışmış ancak başarılı olamamıştır.

Mahkeme yetkililerin, bakımlarından sorumlu oldukları savunmasız çocukların yaşamlarını ciddi ve acil tehditten koruma görevlerini yerine getiremedikleri gerekçesiyle, Sözleşme'nin **2. maddesinin** (yaşam hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Yetkililer ayrıca, oldukça istisnai koşullar altında gerçekleşen ölümlere ilişkin resmi olarak etkin bir soruşturma yürütememişlerdir.

İnternette Pedofil Olan Kişilerce Hedef Haline Getirilmekten Koruma

K.U / Finlandiya (no. 2872/02)

2 Aralık 2008

1999 yılının Mart ayında, internette bir arkadaşlık sitesinde 12 yaşında bir erkek çocuğu adına yayınlanan bir ilanda, çocuğun web sitesine bağlantı verilerek “kendisine yol gösterecek” kendi yaşında veya daha büyük bir erkekle yakın ilişki kurmak istediği ifadelerine yer verilmiştir. Çocuk bu ilandan ancak kendisiyle ilgilenen bir adamdan e-posta alınca haberdar olmuştur. Servis sağlayıcı, gizlilik ihlali olacağı gerekçesiyle, sorumlu kişinin kimliğini açıklamayı reddetmiştir. Finlandiya mahkemeleri, servis sağlayıcının yasal olarak söz konusu bilgiyi açıklamaya mecbur tutulamayacağına hükmetmişlerdir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, söz konusu ilanının yayınlanmasını, küçük bir çocuğu pedofillerin hedefi haline getirmesi nedeniyle ceza gerektiren bir eylem olarak değerlendirmiştir. Mahkeme yasama organının, İnternet hizmetlerinin gizliliği ile düzenin korunması ve suçun önlenmesi ve özellikle çocuklar ve diğer savunmasız bireyler başta olmak üzere başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasını bağdaştırmaya yönelik bir sistem sağlaması gerektiğini kaydetmiştir.

Evlilik düzenlemesi

Z.H. ve R.H. / İsviçre (no. 60119/12)

8 Aralık 2015

14 ve 18 yaşında İran’da dini nikah kıyan başvuranlar, İsviçreli yetkililerin evliliklerini geçerli olarak kabul etmemeleri ve iltica başvurusunda dikkate almamaları konusunda şikayette bulunmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme’nin bir Devlete 14 yaşındaki bir çocuğun yer aldığı bir evliliği tanımayı gerektirdiği şeklinde yorumlanamayacağını kaydederek, Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Kölelik ve Zorla Çalıştırma ya da Zorunlu Çalışmaya Tabi Tutma¹

Siliadin / Fransa

26 Haziran 2005

Öğrenim görmek için 1994 yılında Fransa’ya giden Togo vatandaşı başvuran, Paris’te bulunan bir evde hizmetçi olarak çalıştırılmıştır. Pasaportuna el konulan başvuran herhangi bir ücret almadan ve izin kullanmadan günde on beş saat boyunca yıllarca çalışmıştır. Başvuran bir ailenin kölesi olduğunu belirterek şikâyette bulunmuştur.

Mahkeme, işverenlerinin başvuran üzerinde baskı kurmasına rağmen, işverenlerin, başvuranı bir “nesne” durumuna düşüren “gerçek bir yasal sahiplik hakkı” bulunmadığından, başvuranın köleleştirilmediğini belirtmiştir. Ancak Mahkeme, söz konusu dönemde yürürlükte olan ceza kanununun başvuranı yeterince korumadığına ve kanunun daha sonra değişmesine rağmen, başvuranın durumuna uygulanmadığına karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın kul durumunda tutulduğunu belirterek, Sözleşme’nin **4. maddesinin** (kölelik, kulluk, zorla çalıştırma ya da zorunlu çalışmaya tabi tutma yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

C.N. ve V. / Fransa (başvuru no. 67724/09)

11 Ekim 2012

1. Yetişkinlere ilişkin olarak bk. “Kölelik, kulluk ve zorla çalıştırma” hakkında tematik bilgi notu.

Dava, 16 ve 10 yaşlarındaki Burundili yetim iki kız kardeşin, köleleştirildikleri veya zorla çalıştırıldıkları ya da zorunlu çalışmaya tabi tutuldukları (herhangi bir ücret ödenmeden teyzeleri ve eniştelерinin evinde günlük ev işlerini yapma) iddialarıyla ilgilidir.

Mahkeme, Devletin kulluk ya da zorunlu çalışmayla etkin bir şekilde mücadele edilmesini mümkün kılacak yasal ve idari mekanizmaları devreye sokmaması nedeniyle, birinci başvuran ile ilgili olarak Sözleşme'nin **4. maddesinin** (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) esas açısından **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, Devletin kulluk ve zorla çalıştırma hususlarına ilişkin etkin bir soruşturma yürütme yükümlülüğüyle ilgili olarak, birinci başvuran açısından Sözleşme'nin **4. maddesinin** usul bakımından ihlal edilmediğine karar vermiştir. Mahkeme son olarak, ikinci başvuran açısından Sözleşme'nin 4. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Mahkeme, ücret karşılığı çalışan bir kişi tarafından icra edilse iş olarak tanımlanacak faaliyetleri, Burundi'ye geri gönderilme tehdidiyle icra etmek zorunda kalması nedeniyle, birinci başvuranın zorla ya da zorunlu olarak çalıştırıldığı sonucuna varmıştır – söz konusu faaliyetin niteliği ve miktarı dikkate alındığında, “zorla çalıştırma” karşılıklı aile dayanışması ya da birlikte yaşama kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerden ayırt edilmelidir. Mahkeme ayrıca birinci başvuranın, durumunun değişmediğini ve değişecek gibi görünmediğini düşünmesi nedeniyle, kendisinin kul durumunda tutulduğu kanısına varmıştır. Son olarak Mahkeme, Fransa'nın Sözleşme'nin 4. maddesi kapsamında yer alan zorla çalıştırmayla mücadele etmeye yönelik yükümlülüklerini yerine getiremediğini belirtmiştir.

Tecavüz ve Cinsel Taciz

X ve Y / Hollanda (no. 8978/80)

26 Mart 1985

Zihinsel engelli bir kız (ikinci başvuran), on altıncı yaşına girdikten bir gün sonra (Hollanda'da cinsel rüşt yaşı on altıdır), kaldığı zihinsel engelli çocuklara yönelik bakımevinde, sorumlu kişinin bir akrabası tarafından tecavüze uğramıştır. Yaşanan olay kızda travmaya neden olmuş, ancak kızın zihinsel yaşının düşük olması dikkate alınarak resmi şikayeti imzalamak için elverişli olmadığına karar verilmiştir. Babası (birinci başvuran) şikayeti kızın yerine imzalamış, ancak kızın bizzat şikayette bulunması gerektiğinden, fail

hakkında dava açılmamıştır. Yerel mahkeme, kanunda bir boşluk bulunduğunu kabul etmiştir.

8. maddenin (özel ve aile hayatına saygı hakkı) asıl amacı, bireyi kamu yetkililerinin keyfi müdahalelerine karşı korumak olsa da, Mahkeme, söz konusu maddenin Devleti bu tür bir müdahaleden kaçınmak mecburiyetinde bırakmadığını da anımsatmaktadır. Bu negatif güvenceye ek olarak, özel ve aile hayatına etkin bir şekilde saygı gösterilmesi hakkının özünde bulunan pozitif yükümlülüklerde olabilir. Mevcut davada Mahkeme, ikinci başvuranın maruz kaldığı türde kanuna aykırı bir uygulamada medeni hukuk tarafından sağlanan korumanın yetersiz olduğu kanısına varmıştır. Mevcut dava, temel değerler ve özel hayatın asıl yönlerinin söz konusu olduğu bir davadır. Bu alanda etkili caydırıcılık zaruri olup, bu caydırıcılığa sadece ceza hukuku hükümleri aracılığıyla ulaşılabilir. Mahkeme, Hollanda Ceza Kanununun ikinci başvurana uygulanabilir ve etkin koruma sağlamadığını gözlemleyerek ve söz konusu suçun niteliğini de göz önünde bulundurarak, ikinci başvuranın Sözleşme'nin **8. maddesine yönelik ihlalin** bir mağduru olduğuna karar vermiştir.

D.P. ve J.C. / Birleşik Krallık (no. 38719/97)

10 Ekim 2002

Kardeş olan bir kız ve bir erkek çocuğu, 8 ve 10 yaşlarından itibaren üvey babalarının cinsel tacizine uğramışlardır. Çocuklar, taciz olayıyla ilgili olarak sosyal hizmetler birimlerine bilgi verdiklerini, ancak yetkililerin kendilerini koruyamadıklarını ileri sürmüşlerdir. Ayrıca, kız çocuğu üvey babasının tecavüzüne uğradıktan sonra intihara teşebbüs etmiştir. Kız çocuğunda kişilik bozukluğu, erkek çocuğunda ise epilepsi ortaya çıkmıştır. Her iki çocuk da uzun süreli depresyon ve travma yaşamıştır.

Mahkeme, iddialarla ilgili olarak çocukların başvurabileceği etkin bir hukuk yolu ya da tazminata erişim imkanı bulunmadığını tespit ederek, Sözleşme'nin **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

E. ve Diğerleri / Birleşik Krallık (no. 33218/96)

26 Kasım 2002

Bk. yukarıda "Aile içi şiddet / taciz".

M.C. / Bulgaristan (no. 39272/98)

4 Aralık 2003

14 yaşındaki başvuran (Bulgaristan'da cinsel rüşt yaşı on dördtür) iki erkek tarafından tecavüze uğramıştır. Başvuran, tecavüz sırasında ve sonrasında ağlamış ve daha sonra annesi tarafından hastaneye götürülmüştür. Hastanede, başvuranın kızlık zarının yırtıldığı tespit edilmiştir. Başvuranın tecavüze direndiği veya yardım istediği tespit edilemediğinden, failer hakkında kovuşturma gerçekleştirilememiştir.

Mahkeme, razı olmamayı tecavüz ve cinsel tacizin belirlenmesinde esas unsur olarak kabul eden uluslararası eğilimi vurgulayarak, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (aşağılayıcı muamele yasağı) ve **8. maddesinin** (özel hayata saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Özellikle genç kızlar başta olmak üzere cinsel istismara uğrayan mağdurlar genellikle, psikolojik sebeplerle (pasif bir şekilde boyun eğerek ya da kendilerini tecavüz olayından ayrı tutarak) ya da daha fazla şiddetin yaşanacağına yönelik korku nedeniyle direnememiştir. Mahkeme, mağdurun fiziksel olarak diremediği durumlarda bile Devletlerin, rıza gösterilmeyen cinsel eylemleri soruşturmaya yönelik bir yükümlülüğü bulunduğunu vurgulayarak, hem mevcut davada yürütülen soruşturmanın hem de Bulgar hukukunun kusurlu olduğuna karar vermiştir.

E.S. ve Diğerleri / Slovakya (no. 8227 / 04)

15 Eylül 2009

Bk. yukarıda "Aile içi şiddet / taciz".

P.M. / Bulgaristan (no. 49669/07)

24 Ocak 2012

Dava, 13 yaşında tecavüze uğrayan başvuranın, Bulgar yetkililerce yürütülen soruşturmanın 15 yıl sürmesi ve yetkililerin saldırganlara yönelik bir kovuşturma yürütmekteki isteksizlikleri ile ilgili olarak başvurabileceği herhangi bir hukuk yolu bulunmaması hususlarındaki şikâyetleriyle ilgilidir.

Mahkeme, davaya ilişkin olayların ve failerin kimliklerinin belirlenmiş olmasına rağmen başvuranın tecavüz şikâyetine yönelik soruşturmanın etkisiz kaldığını tespit ederek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) usul açısından **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

C.A.S. ve C.S. / Romanya (no. 26692/05)

20 Mart 2012

Dava, birinci başvuranın bir erkek tarafından defalarca tecavüze uğramasına ilişkin yetkililerce yürütülen soruşturmanın beş yıl sürmesi ve en sonunda tecavüz eden kişinin beraat etmesiyle ilgili olarak yedi yaşındaki erkek çocuğunun ve babasının şikâyetleri hakkındadır. Tecavüz fiilini gerçekleştiren kişi, 1998 yılının Ocak ve Nisan ayları arasında bir dönemde, çocuk okuldan eve tek başına geldiğinde, ailenin yaşadığı daireye zorla girmiştir.

Mahkeme yetkililerin, birinci başvuranın şiddet içeren cinsel tacize maruz kaldığına yönelik iddialarına ilişkin etkin bir soruşturma yürütemediklerini ve birinci başvuranın özel ve aile hayatına yönelik yeterli koruma sağlayamadıklarını belirterek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) ve **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme bu kararda, Devletlerin, çocuklara karşı şiddet içeren davaların etkin bir şekilde soruşturulmasını sağlamaya yönelik olarak Sözleşme'nin 3. ve 8. maddeleri kapsamında yükümlülükleri bulunduğunu açıkça kabul etmiştir. Mahkeme ayrıca, Romanya'nın çocukların her türlü istismardan korunması² ve mağdurların iyileşme ve yeniden topluma kazandırılmalarına yardım edilmesi hususlarında uluslararası yükümlülükler üstlendiğine atıfta bulunmuş ve birinci başvurana, tecavüz ile ilgili yargılamalar döneminde ya da daha sonrasında herhangi bir danışmanlık hizmeti sağlanmadığını veya nitelikli bir psikolog desteği verilmediğini üzüntüyle belirtmiştir.

R.I.P. ve D.L.P. / Romanya (no. 27782/10)

10 Mayıs 2012

Kardeş olan başvuranlar, kızın yedi yaşında ve erkek kardeşinin ise üç yaşında olduğu dönemde, dedeleri (baba soyundan) tarafından annelerine tecavüz edilmesine yönelik suçlamaya ilişkin etkin bir soruşturma yürütülmemesinden ve cinsel saldırıyı teyit eden delillere rağmen 2011 yılında halen devam etmekte olan soruşturmanın uzunluğundan şikâyet etmişlerdir.

Mahkeme, davalı Devletin Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) usul yönünden pozitif yükümlülüklerinin **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

² Romanya 1990 yılında [Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesini](#), 2001 yılında ise [Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesini](#) onaylamıştır.

I.G. / Moldova Cumhuriyeti (no. 53519/07)

15 Mayıs 2012

Başvuran, on dört yaşındayken, tanıdığı bir kişi tarafından (başvuranın sık sık ziyaret ettiği büyükannesi ile aynı mahallede yaşayan yirmi üç yaşında bir erkek) tecavüze uğradığını ileri sürmüştür. Başvuran, iddialarına ilişkin olarak yetkililerce etkin soruşturma yürütülmemesi sebebiyle şikâyette bulunmuştur.

Mahkeme, başvuranın davasına ilişkin yürütülen soruşturmanın, Devletin her türlü tecavüz ve cinsel tacizin etkin bir şekilde soruşturulması ve cezalandırılmasına yönelik pozitif yükümlülüklerinin gereklilikleri bakımından yetersiz kaldığını tespit ederek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

P. ve S. / Polonya (no. 57375/08)

30 Ekim 2012

Başvuranlar, bir kız ve annesidir. Birinci başvuran, 2008 yılında on dört yaşındayken, tecavüze uğradıktan sonra hamile kalmıştır. Başvuranlar özellikle, ilgili yasalarca belirlenen koşullar kapsamında, birinci başvuranın zamanında ve engelsiz bir şekilde kürtaja erişimini sağlayan kapsamlı bir yasal sistemin bulunmaması ve davaya ilişkin bilgilerin halka ifşa edilmesi hususlarıyla ilgili olarak şikâyette bulunmuşlardır. Başvuranlar ayrıca birinci başvuranın, annesinin velayetinden alınıp önce çocuk sığınma evine daha sonra hastaneye yerleştirilmesinin hukuk dışı olduğunu ve dava koşullarının, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele teşkil ettiğini belirterek şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme, her iki başvuran açısından, yasal kürtaja erişimin belirlenmesi ve başvuranların kişisel bilgilerinin ifşa edilmesi hususlarında Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, birinci başvuranın çocuk sığınma evine yerleştirilmesindeki asıl amacın, kendisini ebeveynlerinden ayırmak ve kürtaji önlemek olduğunu tespit ederek, Sözleşme'nin **5 § 1 maddesinin** (özgürlük ve güvenlik hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Son olarak birinci başvuran, yetkililer tarafından kötü muameleye maruz kalmış ve mağduriyeti, Sözleşme'nin **3. maddesi** (insanlık dışı muamele yasağı) kapsamındaki minimum zorluk eşiğine ulaşarak, söz konusu maddenin **ihlal edilmesine** yol açmıştır.

O'Keeffe / İrlanda

28 Ocak 2014 (Büyük Daire)

Dava, dokuz yaşındaki bir kız öğrencinin, 1973 yılında İrlanda Ulusal Okulunda bir öğretmen tarafından cinsel tacize maruz kalmasıyla ilgili olarak Devletin sorumluluğuna ilişkindir. Başvuran özellikle, İrlanda Devletinin, kendisini tacizden koruyacak ilköğretim sistemini yapılandıramadığını ve kendisine yönelik kötü muameleye ilişkin soruşturma yürütemediğini ya da uygun bir adli karşılık sağlayamadığını belirterek şikâyette bulunmuştur. Başvuran ayrıca, Devletin kendisini koruyamamasına yönelik bir ikrar ve tazminat elde edemediğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, İrlanda Devletinin başvuranı cinsel tacizden koruyamaması ve başvuranın söz konusu kusur nedeniyle ulusal düzeyde bir ikrar elde edememesi ile ilgili olarak, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya ve aşağılayıcı muamele yasağı) ve **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın okulundaki cinsel taciz iddialarına ilişkin soruşturmaya ilgili olarak Sözleşme'nin **3. maddesinin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Mahkeme, özellikle de ilköğretim bağlamında çocukların kötü muameleden korunmasının, bir Hükümetin esas yükümlülüğü olduğunu belirtmiştir 1970'lerden önce yetişkinlerin çocuklara yönelik cinsel tacizlerinden haberdar olması beklenen İrlanda Devleti (önemli bir oranda yaşanan bu tür suçlarla ilgili kovuşturma yapmak suretiyle) bu tür tacizlerin yaşanma riskine karşı etkin bir Devlet kontrolü mekanizmasını devreye sokmamıştır. Bunun yanı sıra, İrlandalı çocukların büyük çoğunluğunun yer aldığı ilköğretimin idaresini Ulusal okullara emanet etmeye devam etmiş ve dolayısıyla söz konusu yükümlülüğünü yerine getirememiştir. Buna karşılık, olası şikâyet sahipleri Devlet yetkililerinden uzaklaştırılarak Ulusal Okulların idarecilerine (genellikle yerel papazlar) yönlendirilmişlerdir. Nitekim, başvuranın okulunda uzun bir süre boyunca gerçekleşen dört yüzün üzerinde taciz olayına imkan tanıyan ve tacizin tespiti ve bildirilmesine yönelik sistem, etkisiz olarak kabul edilmelidir.

Manuello ve Nevi / İtalya

20 Ocak 2015

Başvuranların oğlunun yaklaşık beş yaşındaki kızının okul müdiresinin, başvuranların oğlunu çocuğa tecavüz ettiği şüphesiyle polise ihbar etmesinden sonra, başvuranların oğlu hakkında 2002 yılında ceza yargılamaları başlatılmıştır. Çocuğun annesi, 1 Ağustos 2002 tarihinde, velayet haklarının eşinden geri alınması için çocuk mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

Başvuranlar, belirtilen tarihten sonra torunlarını görmemişlerdir. Başvuranlar özellikle, çocukla görüşme izni kapsamında yürütülen yargılamaların aşırı uzun sürmesi ve sosyal hizmetlerin, çocukla iletişim kurulmasına izin veren 2006 yılının Şubat ayında verilen mahkeme kararını uygulamamaları hususlarında şikayette bulunmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesi** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca başvuruların aile hayatına saygı haklarının **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, çocuğun büyükanne ve büyükbabasını babasıyla bağdaştırması ve çocuğun tecavüze uğradığı iddiası nedeniyle maruz kaldığı eziyet temeline dayanarak büyükbaba ve büyükanne ile torunlarının görüşmesinin yasaklanmasının, yetkililerin kötü muamele durumunda alabilecekleri bir tedbir olduğunu gözlemlemiştir. Bununla birlikte, bu tür durumlarda aşırı dikkat gerekse de ve çocuğun korunmasına yönelik tedbirler, aile üyeleriyle iletişimi sınırlamayı içerse de, Mahkeme; yetkililerin, birbirlerini yaklaşık olarak on iki yıldır görmeyen büyükanne ve büyükbaba ile torunları arasındaki aile bağlarının korunmasına yönelik gerekli çabayı göstermediklerini değerlendirmiştir.

M.G.C. / Romanya (no. 61495/11)

15 Mart 2016³

İlgili dönemde 11 yaşında olan başvuran, aynı yaşta iki kızla beraber sık sık oynamaya gittiği bir komşu ailenin evinde Ağustos 2008 ile Şubat 2009 tarihleri arasında tecavüze uğradığını iddia etmiştir. Başvuran özellikle, Romanya hukuku ve uygulamasının çocuklara tecavüz ve cinsel istismara karşı etkin bir koruma sağlamadığını ileri sürmüştür. Başvuran bilhassa Romanya'da tecavüz suçunun mağdur tarafın rızasının olmamasını gerektirmekte olduğunu ve bunu ispatlamanın kendisi için imkansız olduğunu zira vücudunda şiddete maruz kaldığını gösteren herhangi bir iz bulunmadığını kaydetmiştir. Ayrıca, başvuranın psikiyatrik muayenelerinin sonuçlarını dikkate almayan yetkililer, başvuranın küçük yaşının ve savunmasız durumunun, istismara karşı tutumunu etkileyen unsurlar olduğunu göz önünde bulundurmamışlardır.

Mahkeme somut davada Romanya'nın Sözleşme'nin hem **3. maddesi** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) hem de **8. maddesi** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

³ İşbu karar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 44 § 2 maddesinde (kesin kararlar) yer alan koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

Derdest davalar

S. H. H. / Türkiye (no. 22930/08)

Başvuru 10 Şubat 2010 tarihinde Türk Hükümetine iletilmiştir

Babası tarafından sekiz yaşındayken cinsel saldırıya maruz kalan, üç yıldan uzun bir süre cinsel tacize uğrayan ve on iki yaşında tecavüze uğrayan başvuran, babasına verilen cezanın az olmasından ve ulusal yetkililerce yürütülen soruşturmanın yetersiz olması nedeniyle babasının tecavüzle suçlanmamasından şikâyet etmiştir.

Mahkeme davayı Türk Hükümetine iletmış ve taraflara Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı), 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ve 13. maddesi (etkili başvuru hakkı) kapsamında sorular yöneltilmiştir.

I.M. / Romanya (no. 36934/08)

Başvuru 6 Kasım 2013 tarihinde Romanya Hükümetine iletilmiştir

Mevcut dava, başvuranın on dört yaşında maruz kaldığı tecavüz iddiası ve daha sonra yürütülen soruşturma ile ilgilidir.

Mahkeme, başvuruyu Romanya Hükümetine iletmış ve taraflara Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) ve 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) kapsamında sorular yöneltilmiştir.

Okul Binasında Şiddet

Kayak / Türkiye

10 Temmuz 2012

Dava, başvuranların oğlu ve erkek kardeşi olan 15 yaşındaki bir kişinin bir öğrenci tarafından okulun önünde bıçaklanarak öldürülmesiyle ilgilidir. Başvuranlar söz konusu kişinin, okul idaresinin ihmali nedeniyle hayatını kaybettiğini ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar ayrıca idari tazminat yargılamalarının uzunluğundan şikâyet etmişlerdir.

Mahkeme, öğrencilerin yaşı nedeniyle savunmasız oldukları dikkate alındığında, okul yöneticilerinin, öğrencilerin sağlık ve refahlarının korunmasında temel bir rol oynadıklarını ve öğrencileri okulun gözetimi altında buldukları zamanlarda maruz kalabilecekleri her türlü şiddet ögesine karşı korumakla yükümlü olduklarını yinelemiştir. Eğitim çalışanlarından öğrencileri sürekli olarak gözetlemesi beklenemez. Ancak, okulun içinde ve dışındaki faaliyetler daha fazla gözetleme gerektirmektedir. Mahkeme mevcut davada, okul idaresinin, güvenlik sorunlarını yetkili makamlara bildirdiğini ve hatta polis yardımı istediğini ancak herhangi bir sonuç alamadığını vurgulamıştır. Mahkeme, mevcut davanın koşulları altında, Türk yetkililerin okul binalarının denetlenmesini sağlama görevlerini yerine getiremediklerini tespit ederek, Sözleşme'nin **2. maddesinin** (yaşam hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, beş yıl üç ay süren tazminat davasının aşırı uzun sürmesi nedeniyle, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (makul bir süre içerisinde adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Daha Fazla Bilgi

Bk. özellikle:

-Çocuk Haklarının geliştirilmesi ve Çocukların şiddetten korunması konularındaki Avrupa Konseyi programının İnternet sitesi: [“Çocuklar için ve Çocuklarla birlikte bir Avrupa Kurma”](#).